

АГРЕСИЯТА КАТО ЯВЛЕНИЕ И ПРОБЛЕМ

Човешките потенциални способности за разрушение и унищожаване не само на природата, но и на останалите човешки същества, нарастват с неподозирана скорост. Разрастването на насилието и деструктивността на национално и световно равнище е насочило вниманието на професионалисти и на широката общественост към теоретично изследване на характера и причините на агресията.

Агресията е термин който няма еднозначно определение и е труден за дефиниране. Обикновено с понятието „агресия” се означават множество разнообразни действия, които нарушават физическата и психическа цялост на друг човек /или група от хора/ ,нанасят му материална вреда, възпрепятстват неговите намерения и др. Като понятие агресията е много по-комплексна. Тя може да покрие и да обхване както вътрешното преживяване, така и съвсем демонстративното агресивно поведение. Друг възможен начин за определяне на агресията без позоваване на намеренията е да се мисли за това поведение като нарушаване на социалните норми. Мнозина обикновени хора и психолози казват ,че едно лице е агресивно, когато то действа обратно на приети норми на поведение. За по-пълно познаване и разбиране на човешката агресивност е необходимо да се познават нейните разновидности.

Трябва да разграничаваме у човека два съвсем различни вида агресия. Първият е свързан с животните, когато са заплашени жизнени интереси. Вторият е „зловредна” агресия т.е. жестокост и деструктивност е характерен за човешкия вид. Истината е че всички човешки наклонности”добри „ или „лоши” могат да бъдат разбирани като опит на търсене на смисъл в живота и да се издигне над баналното съществуване, свеждащо се до оцеляването.

ФАКТОРИ НА АГРЕСИВНОСТТА В ЮНОШЕСКАТА ВЪЗРАСТ
Юношеството е период в развитието на човека ,когато започва труден и мъчителен преход от детството към зрелостта ,в който настъпват внезапни бурни промени. Значителните проблеми ,които предизвикват тази възраст ,се дължат на трудността да се прогнозира развитието и да се предвиди поведението. Факторите, които влияят върху проявите на агресия са разнообразни. Неумението да се преценяват намеренията на другите в повечето случаи е съпроводено с агресивно поведение. Юноша попаднал в такава ситуация гледа на света като заплашителен и враждебен ,подозират повече гняв и агресия. Друг фактор са нормите и ценностната система на конкретния индивид. Една и съща ситуация различните индивиди могат да я възприемат по различен начин ,за едни агресивна ,а за други нормална. Установени са полови различия при проява на

агресивност. Момчетата много по- често са готови да отмъстят отколкото момичетата. Хормоните действат в тази възраст и при такава ситуация на конфликт, провокация и раздразнение могат да се проявят агресивни , поради биологичната същност, но това е най-силно изразено в случаи, че живеят в ситуация на непрекъсната изнервеност и конфликтност.

Установена е връзка между агресията и чувство на вина след агресия. При агресивните индивиди показват ниска степен или напълно липсва угризение и чувство за вина, докато при по-малко агресивните показват собствено неодобрение след нараняване на друг човек. Приучаването на децата и юношите към повече състрадателност и чувствителност може да бъде ефективен начин за контрол на агресивността.

Юношеството е труден етап на обърканост, анархия от който много родители се страхуват. Един от най-важните фактори за възникването и развитието на агресията е семейството. Някои родители съзнателно възпитават в агресия , като поощряват отмъщение или показват свое агресивно поведение.

ПРЕКИ ВЛИЯНИЯ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА АГРЕСИВНОСТТА.

Възнаграждението като фактор може да окаже голямо влияние върху агресията , може да я намали , или увеличи. Възнагражденията за конструктивно поведение могат да намалят вероятността детето да действа с насилие и обратно. За да намалят този ефект, родителите би следвало да направят така, децата им да разберат че трябва да се бият при строго определени обстоятелства и че има разлика между самозащита и другите видове агресивно поведение. Но дори и тогава родителите би трябвало да осъзнават , че учейки децата да отвърщат на удар с удар, те повишават риска от развитието на общи агресивни наклонности. Установено е че родители , които използват физическо наказание , особено ако то е неоснователно и с висока честота имат по-често агресивно настроени и враждебни деца. Родителите могат да провокират агресия у децата си и по косвен път . Наставленията по отношение на това къде да ходи , с кого да се среща , какво да правят са важни дтерминанти за проявите на агресия . Другата крайност, пълната незаинтересованост от страна на родителите, също води до агресия.

Родителите на антисоциалните юноши са слаби в четири важни управленчески функции.

1. те не оценяват ефективно действията на децата си във и извън къщи
2. те не успяват да наложат адекватна дисциплина по отношение на антисоциалното ими поведение.
3. не възнаграждават достатъчно просоциалното на своите деца.
4. те заедно с останалите членове на семейството не са добри при решаване на възникнали проблеми.

Установено е, че липсата на родителски контрол е свързана с високо ниво на престъпност, посегателства върху частна собственост и конфликти между децата и връстниците им, между ученици и учители.

НЕПРЕКИ ВЛИЯНИЯ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА АГРЕСИВНОСТ.

В резултат на направени лабораторни изследвания и наблюдения се установява, че дори прохождащите бебета са определено емоционално разстроени при вида на разгневени възрастни в конфликт. Дори само присъствието им по време на взаимни гневни и ядовити размени между възрастни, които не познават, може да стимулира да подтикне малките деца да удрят, да ритат или блъскат едно друго.

Друго важно влияние е рязането на брака. Той е също обезпокояващ и е смущаващ за детето. Липсата на сигурност и защита, детето търси навън, при приятели, съученици или други възрастни. Така емоционално нестабилно лесно приема грешни модели на поведение. Едно спокойно и възпитано разтрогване на брака може по-малко да навреди на детето.

Родителите не са само единствените социализиращи агенти, с които се сбъскват децата в живота си. Много от децата са особено податливи на влиянието на връстниците си. Приятелите на децата също ги учат как да действат в определени ситуации - служейки им като модели и възнаграждайки ги с приемане или дори с одобрение, когато се държат по начин, който другите считат за подходящо поведение.

КЪДЕ ДЕЦАТА МОДЕЛИРАТ?

„Прави това, което правя аз” Предоставяне на децата примери на подражание.

Индивидите се учат, като наблюдават останалите, било то преднамерено или случайно. Процес познат като моделиране чрез подражание.

Децата учат чрез копиране. Те притежават забележителната способност за наблюдение и подражание. Децата се научават да говорят просто като слушат, наблюдават и подражават. Децата оформят начина си на поведение, морални ценности, лични предпочитания и дори някои навици чрез моделиране. Децата се учат от обкръжението си. То включва семейството, приятелите с които

играе, връстниците, учителите, книгите, списанията, музиката и медиите.

Това са съставните части на околната среда за нашите деца, светът който го заобикаля. Децата свикват да се държат така, че да паснат с околната среда. Техните връстници често изпълняват тази функция, показвайки им как да се обличат, каква музика да слушат, как да говорят и да действат и дори как да разрешават евентуално възникнал конфликт.

НАСИЛИЕТО И МЕДИИТЕ.

Особено силно влияние върху нарастването на агресивното поведение при децата и юношите оказват средствата за масова информация. Филмите и тв. предаванията намаляват чувствителността към болките на жертвата. Те дори формират типове жертви, показват кога и как да се упражнява

насилие,научават агресивни сценарии,които им казват че агресията е широко разпространено явление и подходящ начин за разрешавне на междуличностните проблеми. Децата са особено склонни да приемат тези сценарии в случай,че непосредствено се съсредоточават върху наблюдаваното насилие и ако не им бъде обърнато внимание ,че агресията е нежелано и в никакъв случай за поощряване и насърчаване. Родителите,преподавателите възпитатели и срдствата за масово осведомяване би следвало да предприемат стъпки за смекчаване на вредните последствия от високите дози насилие както на кино и телевизионните екрани ,така и на печатната страница.

Подготви: Валя Бочева